

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej. Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 2 goldinarja

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XVIII.

V Celovcu, 20. februarja 1899.

Štev. 5.

Zadružna skladišča na Nemškem.

V dveh člankih (glej štev. 2. in 3. t. 1.) je „Mir“ pojasnil, kako vzorno delajo kmetijske zadruge z zadružnimi skladišči v Bilini in Pehlarnu. Danes podamo več podatkov o skladiščih na Nemškem, kjer so se zadruge že močno razvile, da donajajo kmetom premnogo koristi. Podatke smo posneli po znameniti knjigi: „Das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen in Deutschland von Dr. M. Ertl und Dr. E. Licht, Wien, Manz.“

Zadružno delovanje obsega lahko nakupovanje kmečkih potrebščin in prodajanje njegovih pridelkov. Skupno nakupovanje je veliko lažje, kakor prodajanje, zakaj, pri nakupovanju je treba samo ude združiti in izvedeti, koliko vsakateri potrebuje in če imaš denarja, lahko vsak čas in povsod kupiš vse, in sicer povsod veliko množino veliko ceneje, kakor po drobnem. Težja je prodaja. Vsaj posameznik vé, da lahko vsak čas kupi, če ima denar, a da ne proda lahko vselej brez škode, kedar nima denarja. Zato so se pa tudi na Nemškem že več kot 20 let sem bavile zadruge z nakupovanjem blaga. Na prodajanje so se vrgle še le zadnji dve leti, a kratki čas prinesel je zadrugam v ti stroki že veliko sijajnih vspehov! Na Bavarskem so se zadružna skladišča najprej gradila.

1. Stambach: Skladišče je zidala posojilnica v Stambachu leta 1895. Stavba je vsa lesena, s papo pokrita, 15 metrov dolga, 6 metrov široka in ima 3 podlance. Vse vkup z veternim mlinom, trierjem in žaklji stalo je 4678 mark. Prodalo se je prvo leto 4000 starih stotov (centov) ovsa, ker se drugega žita v istem kraju malo pridelava. Leta 1896/97 se je prodalo že 8386 stotov ovsa. Naredba se je izvrstno obnesla. Že v prvem upravnem letu dobili so kmetje od zadruge 60 vinarjev pri stotu več, kakor od trgovcev. V Raiffeisenovem koledarju (1898) piše župnik Kress o tem skladišču: „Tri ure daleč od nas plačujejo prekupei za stot 60 do 80 vinarjev manj, kakor v naši bližini. Torej so naši udje jedno marko (= 60 kr.) za (stari) stot več dobili, kakor pa so sicer dajali prekupei. Kmetje cele okolice pa vživajo dobroto, da zdaj cene ne določujejo več prekupei, marveč zadruga. Dveletno delovanje je imelo nepričakovanih vspehov.“

2. Ebern: Zadružno skladišče je zidalo kmečko društvo v Ebernu (Unterfranken). Trier, mlin itd. se goni z gépeljnom. Stavba je „Fachwerkbau“ in je stala 7000 mark. Skladišče prodaja večinoma vojaščini; vsprejema od vojaščine naročila in poizvedava po zaupnih možéh, koliko imajo posamezni posestniki blaga na prodaj, katero se potem ob svojem času odpravi, ne da bi ga bilo treba v skladišče nasipati. Kmetje, ki pa hočejo čakati boljših cen, lahko naspé svoje žito v skladišče, a na lastno nevarnost. Prvo leto je 370 kmetov nasulo v skladišče 11.450 stotov. Prodajalo se je lahko in so dobivali ljudje n. pr. pri ovsu po 50 do 60 vinarjev več, kakor od trgovcev.

3. Rezen (Regensburg): Zveza posojilnic si je leta 1896 v Rezen v najem vzela skladišče, ki je je popred bil imel nek veletržec; najemnine plačuje 800 mark na leto. To skladišče se s trgovci težko poganja (konkurira), ker je daleč od železnice in prevažanje blaga veliko stane (Opazka: in gotovo tudi zaradi tega, ker je sredi večjega mesta, in ne na kmetih; če kmet pripelje svoje žito tja, ga kupuje od njega manjši konzument rad za ravno isto ceno, kakor jo more skladišče plačati.)

4. Windsfeld: Skladišče se je začelo zidati v jeseni 1895. Stavba je 23 metrov dolga, 13 metrov široka, prostor za stroje zajema 23 m². Stroški so znesli 15.000 mark, država je pridala 3000 mark doneska in 12.000 mark je posodila. Deluje se s parnim strojem, trier premore 20 centov (starih) v uri. Žito se vsipa v globoko omaro, iz katere je vzdiguje „Beaherwerk“ na trier, ki je na drugem podlancu. Postavljanje raznih strojev je potrebovalo veliko časa, tako, da se je z delom moglo začeti še le koncem septembra 1896.

5. Landshut. V tem skladišču stoji motor na plin; stavba je 30 metrov dolga, 12 metrov široka z opeko zidana in ima dva podlance. Motor očisti in razdeli v uri 60 centov zimskega in 40 do 100 centov jarega žita. Ali se motor splača ali ne, o tem piše župnik Staudinger: „K trierju, ki naj očisti v eni uri 20 centov, je treba 4 mož, ki zamorejo v 10. urah pri pridnem delu očistiti en vagon žita, a s tem ni še nič nasuto, nič ni zmešano, ni stehtano. Praktiki zatrjujejo, da bodeta dva človeka 6 dni potrebovala, predno se dva vagona odpravita, to je 12 „šiht“, ki bodo stale blizu 18 gld. Torej 9 kr. pri novem centu bi stalo

delo, potem pa še za obresti, za obrabo, za zavarovanje itd. ni nič zaračunano; zato se mora na vsak način nasvetovati delovanje z motorjem. Skladišče v Trostbergu si je napravilo elektromotor s 6 konjskimi silami, ki je stal 1800 mark. Druga naprava (Schnecken, Elevatore, Windfege) in 5 trierjev stane vkup 4400 mark.

Mašine očistijo v uri 60 starih centov, razdelé žito po podlancih, je zmešajo in razdelijo in vse vkup oskrbuje en človek. V 12. urah zamore tako en mož očistiti, razdeliti in zmešati tri vagone, torej bi to zneslo 1 gld. 80 kr., če človek dobi za uro 15 kr. S pomočjo priprav naložita dva človeka lahko tri vagone na dan, je 3 gld. (po 1 gld. 50 kr.), motor stane na uro (kurjava) 15 kr., v 12. urah 1 gld. 80 kr. Tako stane delo pri treh vagonih 6 gld. 60 kr., pri jednem meterskem centu 4 1/2 kr.; vzemimo 1 1/2 kr. še na obrestovanje v mašinah naloženega kapitala, pride delo z mašino veliko ceneje. Glavna reč je pa, da gre delo hitro izpod rok in se dovrši vse še v prisotnosti kmeta, ki je žito pripeljal in da more kmet iztrebek takoj zopet seboj vzeti. Motorji na petrolej ali bencin stanejo za 100 mark več, kurjava pa nič ni dražja, kakor električna moč . . .“

6. Trostberg. Pod vodstvom župnika Staudinger-ja zidale so tri posojilnice skladišče v Trostbergu. Skladišče je vse leseno, 18 metrov dolgo in 12 metrov široko. Stavba je stala vkup 16620 mark 32 vinarjev, ali 9972 gld. 19 kr.

Okolica, pravi poročilo (str. 296), je imela leta 1896. jako slabo letino, kmetje so zamogli le 4400 centov rži prodati, a dobili so pri tem 2200 mark več, kakor bi jim bili dali trgovci. Oskrbstvo je znašalo: delovanje 816.68 mark, obrestovanje 453.21 mark, refundiranja 100 mark. Ta vspeh kaže, pravi poročilo, da se morajo skladišča v dobrih letih in pri splošni udeležitvi jako dobro obrestovati. Splošno dobé kmetje pri zadružnem prodajanju za stari cent 30 do 40 kr. več, nego jim morejo trgovci plačati.

Nadalje so se na Bavarskem ustanovila zadružna skladišča v šestih mestih in snuje se še veliko novih zadrug. Denar so dobivale zadruge ves od vlade, deloma kot donesek, deloma kot posojilo. V takih razmerah je sevé lažje kaj začeti, kakor pri nas. Dosedanja izkušnja, ki se je naredila s skladišči, pravi pisatelj, je ugodna. V skla-

PODLISTEK.

Kako so na Reberci volkovi tulili.

(Spisal Ožbolt.)

„Pa že zopet ta Reberca“, mislil si bode marsikdo, ko bode čital predstoječi napis. „Kakšna luknja mora to vendar biti, da se tam zmerom kaj zgodi in sicer še komaj verjetne stvari. No, da so zaklad kopali in jo nazadnje popihali, to bi bilo še verjetno in godilo se jim je prav; jih vsaj ne bo mikalo več, poskusiti zopet kaj takega. A da so tulili tudi volkovi tam okoli, tega pa že ne verjamem.“

Dragi bralec, potolaži se! Reberca je res čuden kraj in tako se more marsikaj zgoditi, kar se ti zdi v prvem trenutku skoraj neverjetno. Če se je pa moglo zgoditi, kakor pripoveduje neka narodna pesem, da sta enkrat dva krojača ubijala pod Reberco Kumrovega psa, meneč, da je volk, tako se je moglo tudi pripetiti, da so tulili volkovi tu okrog. Kakšni so bili ti volkovi zvedel bodeš v povesti.

Predno pa začnem s strašno prigodbo, potrpi še malo, dragi bralec, da ti nekoliko opišem kraje, kjer se je vršil čudni dogodek.

Če greš od južne strani po stari cesti proti Reberci, vidiš v sredi klanca na levi strani pot, ki pelje v goro do neke ravani, ki se ji pravi: „Gavje“. Ko so bili namreč na Reberci še vitezi, so imeli tudi pravico obsojati ljudi na smrt. Obsojence so

obešavali na tej ravani in zato je dobil kraj tako ime. Napravljeno je po nemškem: „Galgen“, kar se pravi po slovensko: „vislice“. Pust kraj je to, obdan od golih skal in človeka spreleti zmerom neka groza, če se spomni, da je tukaj storilo morda mnogo ljudi žalosten konec. V prejšnjih časih so bili tam brlogi različnih zverin, posebno volkov, in še sedaj pravijo, da slišijo tam v hudi zimi tulenje kakor kakšnega volka.

Nasproti „Gavjem“ na oni strani reke Bele je že nekaj let papirnica, v kateri delajo posebno Reberčani in tudi drugi ljudje iz okolice. Imajo dober zaslužek in godi se jim primerno dobro. Dela se noč in dan, jedni po dnevu od šestih zjutraj do šestih zvečer, drugi pa ostali čas.

* * *

Bilo je tedaj nekega zimskega dne nekoliko pred šestimi zvečer, ko so prišli novi delavci in delavke na delo, da si drugi odpočijejo čez noč. Začeli so ob taki priložnosti navadno vsakokrat živahen razgovor, ker je jeden drugemu pripovedoval različne novice, ki jih je slišal po dnevu.

„Ti, Tičan, ali še nič nisi slišal, da v Žitraj-ski gori tulijo volkovi,“ vprašajo Suštarjev oče delavca, ki je ravno stopil iz papirnice.

„Kaj? Volkovi?“ začudi se ta. „Že mogoče, saj je pa tudi tako huda zima, da se lahko priklati taka pošast iz drugih krajev. Sedaj mi je tudi jasno, kar sem slišal danes zjutraj, ko sem šel na delo. Tam v „Gavjih“ namreč se je zadržalo nekaj tako strašno, kakor bi bil kak volk.“

„E, naj se le zadira, in če se ne pobere kmalu odtod, pa mu bomo posvetili,“ reče Bukov-

nikov Pavlej. „Še danes po noči gremo nad njega, če bo le zopet tulil. Mi nismo taki strahopetci kakor oni trije junaki, ki so šli kopat zaklad. Ali ni res, ti, Gusteljnov Hanzelj,“ pravi delavcu, ki je ravno prikrevsal sem in poslušal, kaj se govori.

„Ha, korajže pa že, kolikor je hočeš,“ odreže se ta možato.

„No, dobro, bomo videli,“ reče še Pavlej, in podali so se na delo.

Bilo je okoli enajste ure in delavci so se ravno usedli, da si odpočijejo za jedno uro. Pomenkovali so se o tem in onem; tudi o volku je bila govorica. Kar priletijo z velikim ropotom Fišarjev oče, ki so imeli nočno stražo, v delavnico, blede kakor smrt.

„Za vseh pet Kriščevih ran, pomagajte mi vsaj. Meni ni ostati več zunaj, kajti volkovi tako strašno tulijo, da oblije človeka kar kurja polt.“

Nenavaden utis napravile so te besede na delavce. Prejšno veselo pogovarjanje in smeh je potihnil, neka čudna tihota navstala je povsod.

„Toda vendar res, kar je pravil Tičan danes zvečer,“ spregovorijo najprej Suštarjev oče, „da je čul volka tam gori v Gavjih.“

„Dà, tam v Gavjih tuli“, rečejo Fišarjev oče trepetaje kakor šiba na vodi.

„Ha, to so vse prazne čenče,“ odgovori delovodja Luzzatti, po svoji veri jud. „Možu se je samo sanjalo; bomo videli, kaj je na tem; jaz sam grem poslušat.“

Rekši gre iz delavnice, da bi se prepričal, ali je res ali ne. A ni trajalo dolgo, ko se sliši zunaj ropot, kakor bi kdo prav naglo letel.

Slovenci! Vpišite se v Mohorjevo družbo!

dišćih shranjeno žito se lahko proda po dobri ceni, ker je čisto. Zato je žeteli, da bi se skladišča ustanavljala povsod, kjer je kak kraj za to.

Tudi Pruska se pripravlja, ustanoviti po deželi veliko število zadružnih skladišč, a večjega obsega, kakor na Bavarskem. Dovolil se je v pruskem deželnem zboru v ta namen kredit 3 milijonov mark. In sicer za 14 skladišč.

Ni treba dokazovati, da bi se kaj sličnega tudi na Avstrijskem dalo storiti — in morebiti se bode kaj storilo. Za zadružno skladišče v Pehlarju dala je dežela Nižjeavstrijska lani 20.000 gld. 2% posojila, 2000 gld. je darovala, 2000 gld. brezobrestno posodila. Ministerstvo je dalo donesek 2000 gld., 2000 gld. pa je posodilo brezobrestno. Koliko sta dežela in država dali za skladišča v Bilinu, mi ni znano. A po časniških poročilih in po osebnem poizvedovanju so se prepričali, da je vspeh tudi teh skladišč ravno tako sijajen, kakor na Nemškem.

Zato smo sklenili skladišče postaviti slovenskim kmetom koroške podjunske doline in ako Bog dá, bode do žetve stalo. Navdušenje med kmeti je veliko — vsaj so pa tudi trgovske razmere neznosne. Kmetje privažajo svoje žito trgovcu, ki jim dá, kar hoče, vsaj je takih trgovcev le par, in ti se zgovoré med seboj o ceni, pa dajo kmetu po svoji volji. K trgovcu A. pripeljal je kmet žita: „Kupite je, denarja potrebujem.“ — „Toliko ti dam,“ rekel je trgovec. — „Oh, gospod, vsaj nekaj boste pridali,“ pravi kmet. — „Če ti ni prav, poberi se,“ pravi trgovec. — Žalosten mu pusti kmet žito in odide, trgovec pa se je nasmejäl za njim: „der Trottel!“ — To mi je pravil človek, ki je vse slišal. — Drugega dne sta stopila vkup trgovca A. in B. Ti, danes sva sama, dogovoriva se o ceni. — In pobotala sta se — kako? Tudi to mi je pravil človek, ki je to slišal! Župan občine Z. mi pravi to: Kmet N. pripeljal je deteljo k trgovcu A. Naročil jo je bil; kmet me je (župana) prosil, naj grem z njim, tehtala sva deteljno seme, a A. ga nazadnje ni vzela. Potem sva šla v Velikovec in deteljno seme je tam 4 kilograme več tehtalo, kakor popred pri trgovcu. — Katera tehtnica je neki bila pravična?

Tako se ljudje bogaté s kmečkimi premoženjem in s svojo oblastjo jih potem izpriajo ter silijo v liberalstvo. Trdno upamo, da bodo slovenski rodoljubi žrtvovali kaj v blagi namen, vsaj bo denar v takem zadružnem zavodu bolje naložen, kakor kjerkoli drugod!

Dopisi prijateljev.

Od Zilje. (Dva shoda — in kako se nemškutarji lažejo!) Katoliško-politično in gospodarsko društvo priredilo je v nedeljo dne 29. januarja t. l. dva shoda, in sicer ednega dopoldne v Goričah, drugega pa popoldne v Črešnjah blizu Št. Jurija. Oba shoda sta se prav dobro obnesla. Vendar tu nočem govoriti ne o shodih samih, ki sta bila prav dobro obiskana, tudi ne o govorih, kateri so bili izvršni in tukajšnjim razmeram jako primerni. Tukaj hočem le malo pretresti in v pravi luči pokazati neki članek o tem shodu, ki je bel dan zagledal tako v zloglasnem beljaškem časopisu,

kakor v celovški „Bauern-Zeitung“, in o katerem članku piše „Mirov“ novičar, da se laže, da se kar kadi. Koj v začetku tega članka pravi dotični nemškutarski dopisnik (bržkone kak učitelj) prav ironično, da sta se shoda napravila, da bi ljudje „modrega“ Grafenauerja od obličja do obličja spoznali. To tedaj, da g. Grafenauer pridno shode napravlja in da svoje volilce seznanja s svojim delovanjem v deželnem zboru, liberalnemu dopisniku ni prav. Vendar mora vsaki pameten in pošten človek biti prepričan, da je sveta dolžnost vsakega poslanca, da gre kolikor mogoče med svoje volilce, da jim poroča, kaj je v njihovem imenu delal in govoril, in da na ta način dá svojim volilcem tudi lepo priložnost, da mu povejo svoje želje in potrebe. In v tem oziru g. Grafenauer svojo dolžnost zares prav vestno izpolnjuje. Ljudstvo je pa zavolj tega „modremu“ Grafenauerju tudi hvaležno, in povsod, kjer je on o svojim delovanju kot deželni poslanec že poročal, se ljudje čudijo in so na to ponosni, da zna on tako lepo in stvarno govoriti, in da nikoli ni v skrbeh za odgovor, naj ga že kdo kaj vpraša ali mu v čem kaj ugovarja. Pred kratkem govoril sem z nekim Nemcem, ki se je udeležil shoda, katerega je g. Grafenauer blizu Šmohora napravil v ta namen, da bi tudi nemškim svojim volilcem poročal o svojem delovanju. Skoraj vsi tisti iz Šmohora, ki se, kakor tukaj, tako tudi po celem Koroškem navadno med prave modrijane štejejo, in kateri kaj radi ošabno gledajo na druge kot na same neumneže, prišli so na ta shod. Mislili so namreč, da bode g. Grafenauer, ko jih bode zagledal, se začel iz samega strahu pred njimi kar tresti in da bode hitro pete odnesel; ali hudo so se spekli. Zdaj ondodni Nemci g. Grafenauerja še bolj spoštujejo, kakor bi to bilo, ko bi prej omenjeni „modrijani“ k temu shodu ne bili prišli. Vrnimo se pa zopet k onemu članku nazaj, da si ga še malo bolj ogledamo. „Samo izvoljene ovčice, tako beremo tu dalje, so se povabile k shodu in še celo občina se o tem ni obvestila; vendar so se tudi nekateri (veliko o sebi misleči) modrejši ljudje (ali modrijani) k shodu vtihotapili.“ Kakšna modra logika in kakšno zavijanje! Rad bi se nemškutarski dopisnik lagal, kakor da ne bi bil ta shod javen in kakor da bi se g. Grafenauer bal, da bi tudi kak nemškutarček prišel k shodu. Zraven mora pa vendar zopet priznati, da njemu in njegovim prijateljem-modrijanom nobeden človek ni branil, se tega shoda udeležiti. Takih klobukov, ki bi jih g. Grafenauerju in drugim nevidne napravili, gotovo niso imeli. Na to se liberalni dopisnik vrže posebno na Grafenauerjev govor o hipotečni banki in o šoli. Kar se tiče omenjene banke, rekel je g. Grafenauer, da je to slabo, da dela ona s tujim, izposojenim, morebiti celo židovskim denarjem, in to posebno zavoljo tega, ker gre vsled tega veliko denarja iz dežele in ker bi s časom nastale iz tega lahko prav žalostne posledice. Da je pa pri sedanjih žalostnih razmerah nam Korošcem potrebno prav opreznim biti, to dokazujejo slični žalostni dogodki, kakor pri alpini, potem pri rajni liberalni stranki itd., katerih tako nagli in pretresljivi konec tukaj na Koroškem bi težko kdo slutil. Kar se pa tiče šole, rekel je g. Grafenauer, da bi boljša bila 6 letna šola s ponavljajočim obligatnim nedeljskim poukom. To pa ne želi samo velika večina kmet-

skega ljudstva, to je tudi že marsikateri odkritosrčni učitelj kot dobro spoznal in je to potem tudi očitno pripoznal; kajti tisti šolarji, ki so po letu oproščeni in ne hodijo v šolo, delajo po letu z odraslimi ljudmi; tu marsikaj slabega slišijo in vidijo, in potem, ko pridejo zopet v šolo, ne zadržujejo samo učitelja v rednem pouku, ampak velikokrat svojim sošolcem tudi v nravnem oziru škodujejo. — Najboljši je pa konec omenjenega članka: „Po veliki večini so bili ljudje prepričani, da je skoraj vse to, kar sta govornika razpravljala, neresnično in zlagano.“ Kolikor besed, toliko lažij, bi se lahko reklo o tem stavku. Oba govornika sta, ko sta bila s svojim govorom gotova, zbrane poslušalce vprašala, ali imajo kaj opomniti, povedati ali ugovarjati. Kako lepo priložnost bi tedaj vsi ti, posebno pa nemškutarski dopisnik, imeli, da bi nasprotno dokazali, da ni res, kar je govoril gosp. Grafenauer, da je vse zlagano, kar je razpravljal drugi govornik, ki pa vendar ni bil borolski župnik. V navdušenem, izvrstnem govoru je ta namreč dokazal, da hočejo socialisti, ki so tu ob Zilji v zadnjem času veliko shodov napravili, odpraviti vero in cerkev in ob enem seveda tudi sv. zakon ter upeljati namesto sv. zakona „prosto ljubezen“, kakor to opazujemo n. pr. pri naših domačih, prostih živalih in kakor to pripoveduje tudi „Mirov“ Barigelje o svoji muc, kateri mora celo potepuh gruncelj varovati za nekaj časa njene mladiče, da si zamore med tem v vasi poiskati različno družbo. Dokazal je tudi govornik, da nameravajo socialisti odpraviti vse osebno ali lastno imetje in napraviti komunizem itd. Ali nobeden od teh o sebi toliko mislečih modrih ljudeh ni odprl usta. To pa moramo tudi zavolj tega posebno obžalovati, ker ga tako nismo mogli slišati, kako lepo, pametno in gladko da zna n. pr. dopisnik liberalnega članka govoriti, ki o drugem govorniku trdi, da je govoril negladko in spodtikáje se. In vendar je ta, kakor že prej omenjeno, v resnici jako lepo in navdušeno govoril ter je kot dober govornik že daleč okrog znan.

Iz Železne Kaple. (Odlikovanje.) Na Svečnico je okrajni glavar g. Kreuter izročil tukajšnjemu županu g. Ernestu Zeman-u zlati zaslužni križec s krono. Slovesnost se je vršila v občinski hiši. Veliko ljudij, tudi od daleč, se je zbralo, med njimi je bil tudi g. Plavec. G. okrajni glavar je narisal ob kratkem životopis g. župana. Porodil se je l. 1826., dovršil je Jožefovo akademijo, postal zdravnik, bil l. 1859. na Laškem, kjer si je pridobil srebrni križec. Od tega časa pa deluje v Kapli kot zdravnik in župan. Glavna njegova zasluga je, da je kot župan brez plače nesebično deloval 25 let. V zahvalo in priznanje za njegovo delovanje naj sprejme zlati zaslužni križec. Po slovesnem „križanju“ so šli povabljeni gostje in dostojanstveniki s spremstvom godcev k Niederdorferju, kjer je bil slovesen obed. Pri tem so se vršile napitnice „nemško-naprednjaški“ družini Zemanovi, čeravno je on rodom Čeh, gospa pa Francozinja, ki zna pač dobro poljsko, nemško pa le za silo lomi. (!) Razobešena je bila pri Niederdorferju tudi nemška frankfurtarca. Brez nje se pri naših ljubeznjivih nemškutarjih nobena slovesnost ne more in ne sme vršiti. Kaj si je neki mislil g. okrajni glavar, ki je tú izročil križec kot zastopnik ce-

„Aha, že pride“, reče Pavlej, „se je že zbal volkov; čakajte, jaz zaklenem vrata, da ne bo mogel hitro noter in bo njegov strah še večji.“

In res, v tem hipu se sliši pobijanje po vratih. „Oh, odprite vendar, smrt mi je za petami; volkovi so že tukaj, že me žrejo, o Abraham, o Izak, o Jajteles, prosim, pomájteles,“ — upil je v smrtnem strahu ter razbijal po vratih.

„Ima že dosti“, pravi Lovrenc. „Le odpri, Pavlej, drugače ti more škodovati na tvoji službi.“

Pavlej je ubogal. Skoraj niso spoznali več delovodje, takšen je bil v obrazu samega strahu. Padel je na prvo klop in ni spregovoril ne besede, tresel se je, da so mu zobje kar tako šklebetali. Nekateri so hoteli celo trditi, da se je razširil tedaj, ko je stopil v delavnico, tako prijeten duh, kakor bi prinesel seboj najzlahnejših vijolic.

„Kaj pa je bilo“, silili so vsi v njega, „kaj pa se je zgodilo.“

„Oh, strašno, strašno,“ bile so jedine besede, ki jih je mogel spregovoriti. Še le sčasoma umiril se je toliko, da je mogel povedati, kar je slišal in videl.

„Ko stopim na prosto,“ začne pripovedovati, „slišim strašno tuljenje tam v Gavjeh. Jaz grem čez most, da bi morda zagledal zverino, pa, o groza, v tem hipu prileti jih cela tropa z gore proti meni, strašno zijáje. Jaz jo uderem nazaj, ker mislim sem, proti tolikemu številu ne morem ničesar storiti. A ko pridem sem, najdem vrata zaprta. Zakaj ste vendar storili to? Če bi me volkovi raztrgali, bili bi vi krivi moje smrti.“

„Mi smo se pač bali“, pravi zviti Nuža, „da bi pridrli volkovi noter in zato smo zaklenili vrata.“

„To je pa bilo jako nespametno, no, pa še dobro, da ste mi odprli še o pravem času, drugače bi bilo po meni.“

In privlekel je steklenico žganja iz žepa ter krepko potegnil iz nje, da bi se malo potolažil. A roka tresla se mu je toliko, da je šlo več po strani kakor po grlu.

* * *

Vse je sedaj bilo prepričano, da so zunaj res volkovi, zato je pa navstal strašen strah. Nekaterim so se hlače kar tresle. Marsikateri, ki nikdar ni mislil na molitev, je na tistem pomolil nekaj očenaškov za svojo grešno dušo, misleč si, zdaj in zdaj pridejo volkovi in ga raztrgajo. Tudi Fišarjev oče niso hoteli ven. Rekli so celo, da rajši pustijo službo, kakor bi stavili svoje življenje tako v nevarnost.

A tu se vzdigne Pavlej. Bil je mož orjaške postave, zato so se ga pa tudi povsod bali. Kogar je prijel, temu se ni godilo dobro.

„No, če se je Luzzatti zbal, bom pa jaz šel nad volkove, jaz se jih pa ne bojim,“ reče s zategnjenim, votlim glasom, kakor bi pobijal po kakem praznem sodu. Toda ravno toliko korajže ni bilo videti, vsaj v srcu ni bil tako pogumen, kakoršnega se je navidezno kazal. Kmalu je začel spravljati tovariše seboj, ker ga je bilo samega strah. Spravi se tedaj nad prvega; bil je Gusteljnov Hanzej, ki se je še na večer hvalil, da ima dovolj korajže.

„No, Hanzej, pa še ti pojdi z menoj, da boš pomagal nositi, če dobiva volka.“

„Bi že šel,“ pravi ta čisto malosrčen. „Pa ravno zdaj moram domu, da dam otroku malo mleka, ker je moja ženka boleha in ne more vstati.“

„Eh, ti in pa tvoja baba,“ jezi se Pavlej, ter stopi h kapelskemu Vidu.

„Vida, pojdi pa ti.“

„Nimam časa,“ izgovarja se ta hitro, „moram sedaj popraviti svoj veločip, ker se mi je nekoliko pokvaril, drugače se jutro še domu ne morem peljati.“

Vida se je namreč pripeljal vsak dan iz Kaple po veločipetu na delo.

„S teboj tudi ni ničesar,“ pravi Pavlej nevoljen in gre nad Lovrenca.

„Ti pa vendar nimaš kaj opraviti, pojdi ti z mano.“

„Sam idi, saj si dovolj močan,“ odreže se mu ta hitro. „Jaz moram svojo pipo spraviti v red, ker se mi je zamašila, drugače še kaditi ne morem.“

„Ti imaš vedno svoje križe in težave,“ reče mu Pavlej ter gre k Šuštarjevemu očetu, češ, to je še mož stare korenine, ta se ne bo bal.

„No, očka, vi ste mesar, vi pa že morate z mano, da bova drla volka. Jaz ne znam tega opravka, ker drugače bi se mi moglo tako zgoditi, kakor onima dvema krojačema, o katerih pravi pesem:

„Kaj je biv tam za'n smieh,
Ko sta ga drva na mieh.“

A tudi Šuštarjevemu očetu je bilo ljubše življenje kakor podati se živemu v volkovo žrelo, zato pa so se hitro izgovorili: „Bi že šel, pa moram sedaj populiti župančevi Micki nekaj zobov, ker jo že ves čas bolijo, da nima nobenega miru.“

„No, vi imate res vedno kak izgovor,“ — in obrne se proč. Bilo mu je že jako tesno pri srcu, ker mu je spodletelo povsod. (Konec sledi.)

sarja, a je moral biti navzoč pri demonstraciji, ki ostane vedno — protiaustrijska!?

Iz Železne Kaple. (Naša železnica.) Veliko se govori tukaj o bodoči železnici. Nekateri mislijo: „za gotovo jo dobimo, in sicer prihodnje vrgred jo bodo že zidali, ker jo je država dovolila,“ drugi pa pravijo, da je ne bo. Res se godi malo čudno z železnico. Lansko leto in v prejšnjih letih so se nekateri veliko potrudili, posebno grof Thurnovi da bi se zidala železnica. Kmetom so na vse mogoče načine prigovarjali, da bi bili za njo in vložili kaj denarja; prigovarjali so jim, kako drago bodo prodajali les itd. Tržane pa so tolažili s tem, da bo začel trg cveteti, ker prišlo bo veliko tujcev itd. Grof je obljubil kupiti akcij za 70 tisoč goldinarjev, in drugi ljudje so jih podpisali za 30 tisoč goldinarjev. Ena komisija je hodila za drugo, merili so na vse strani. Železnica bo ozkotirna, in stala bode kakor so izračunili okoli 600 tisoč gld. Država in dežela sta obljubili podporo in železnico dovolili. Za komisije je naraslo stroškov 20 tisoč goldinarjev!! Med tem pa umrje lansko leto g. Wippel, grof Thurnov oskrbnik, ki se je največ prizadeval za železnico. Kakor bi trenil, se je zdaj naenkrat vse predrugačilo. Oni, ki so prej najbolj delovali za železnico, so zdaj nje največji nasprotniki! Grof se brani dati obljubljenih 70 tisoč goldinarjev. Da, on hoče celo plačati vse dosedanje stroške (20 tisoč goldinarjev) iz lastnega žepa, da bile železnice ne zidali! Spoznal je, da mu železnica ne bode koristila in se tudi ne obnesla. Vozila bi skoraj jedino le les. V Sinčivasi ga je pa treba prelagati na druge vagone, ker so oni, ki pridejo od Železne Kaple le za ozki tir. To bi stalo več, kakor stane vožnja s konji. Če bi bila železnica navadnega tira, bilo bi drugače, pa ta preveč stane; ali da bi vozila skozi Jezerški vrh na Kranjsko, bi bilo še boljše, pa tega ni upati. — Kmetje sami ne vedo, pri čem da so. Nekateri mislijo: za oddaljene kmete bi bila železnica že dobra, oni bi s konji kaj zaslužili za dovažanje drv, in les bodo lahko drago prodajali. Večji del kmetov pa se noče pečati z železnico, ker mislijo, da visoka gospoda itak samo stori, kar je njej ljubo, in pa: „do zdaj smo živeli brez nje, bomo tudi zanaprej, če Bog hoče.“ — Kaj pa Kapelčani? Onih 16 gostilničarjev si na skrivnem vendar le želi železnico, misleč, da pride več tujcev v naš kraj. Tudi trgovci so tega mnenja. Uradniki in kar je „gospode“ špekulirajo na to, da bi se dober kup vozili v Velikovec, Celovec itd., ker zdaj je vožnja s konjem predraga. (Stane do Sinčevasi tri do štiri goldinarje.) Kar jih je pa sicer še, se bojijo, da bi potem, ko pride železnica ne imeli več vožnje s konji, drva se bodo podražila, od tujcev pa nimajo kaj pričakovati. Boljši bo, da je ni, tako mislijo. Rebrčani so železnici tudi nasproti, ker njim bi tir ukončal skoraj ves svet. Ob desnem bregu Bele bi imela železnica iti, breg je zelo strm, vsega sveta nad tirom nočejo odkupiti, garantirat pa tudi nobeden ne more, da bi se tir ne poškodoval, ko bi kdo zgoraj kaj sekal. G. Poganč p. d. Miklave se boji, da bi mu tuje pivo ne delalo konkurence. Prebivalec Dobrlevasi se škoda zdi za njih najboljši svet, in vrh tega bi morda imeli manj prometa, vse bi se vozilo le mimo. Tako stojijo naše „akcije“. Kaj bo, bomo videli morda kmalu!

Iz Železne Kaple. (Slavnost rudarjev.) V prejšnjih časih je v tukajšnjem kraju obrt z železom zelo cvetela. Priča temu so tovarne, ki so pa zdaj v razvalinah, dve ob cesti v Belo. Tovarni v Lepem in proti Obirskemu ste zdaj spremenjeni v žagi in na Rebrci v tovarno za papir. Tudi fabrika za cement miruje. Zato je bilo v Kapli prej prav živahno življenje. Gostiln je bilo še pred 40 leti okoli 48. Zdaj jih je še 16, pa še teh je preveč. Jedino kar se je še ohranilo, je obrt s svincom, pa še svinec kopljejo večinoma le v Rebrski fari na Šeflarci. Kopanje svinca je imela prej imenitna družina Kompoš, zdaj pa je v rokah „Bleiberger Union“. Vseh rudarjev skupaj je nekaj čez sto. Ti imajo vsako leto svojo cerkveno svečanost na god sv. Barbare, varhinje rudarstva. Ta rudarska slovesnost se je od pamtiveka vršila na Rebrci, kamor spadajo skoraj vsi rudniki. Propoved ali pridiga bila je vedno slovenska, ker so rudarji samo le Slovenci, njih večina sploh niti nemški ne zna. Vse to se je vršilo brez vsake ovire, in nihče se ni hudoval nad samo slovensko pridigo. Ko pa pride novi oskrbnik g. Glančnik v Možice, ki je povsem zagrizen „Nemec“, tirja naenkrat nemško pridigo. Na Rebrci so gosp. komendator to tirjatev odklonili. Tirjali so zdaj dvojezično pridigo, tudi ta se je odklonila, kot čin in začetek ponemčevanja. Obrnejo se zdaj z isto prošnjo na g. župnika Šim. Mudna v Železni Kapli, ki tirjatev iz navedenih vzrokov tudi ne sprejme. Po njegovi smrti pa vstreže g. župnik Fr. Lenz njihovi volji, in si pridobi s tem celo pohvalo od „zgoraj“. Prvi korak je bil toraj storjen. Dve leti

so bili s tem zadovoljni, imeli so torej v Železni Kapli v cerkvi Dev. Marije v Trnju dvojezične pridige. Zopet se obrnejo minulo leto do farnega urada na Rebrci. V prošnji zahtevajo že samo nemško pridigo. Ko se njim tam obljubi k večjemu slovenska in nemška pridiga, prosijo še v zadnjem trenutku v Kapli za samo nemško pridigo. Pa to se njim ni posrečilo in tako imajo zopet na Rebrci svojo svečanost z dvojezično pridigo. Kako zvito je takšno ravnanje!

Iz Lobnika pri Železni Kapli. (Tudi petdesetletnica.) Tukajšni kmet Luka Piskernik p. d. Vrbnik je obhajal dné 10. svečana petdesetletnico svojega gospodovanja. L. 1829. rojen, je prevzel dné 10. febr. 1849 kmetijo od svojega očeta, ki so gospodarili 40 let. Trideset let bil je Luka Piskernik v občinskem odboru, med tem je bil 12 let sam župan in se je vrlo potegoval za pravice kmetkega stanu. Imenitno je, kako se je učil brati. Takrat, pripoveduje, niso imeli na kmetih nobenih knjig, razun pratike, t. j. koledarja, v katerem so namalane podobe svetnikov. Podobe svetnikov smo poznali, spodaj mora biti torej zapisano ime svetnika. Te svetnike in spodaj natisnjene črke smo torej otroci gledali, vsako črko posebej si zapomnili in jih tako posamezno sestavljali. Počasi je šlo, a naučili smo se s časom vendar le brati. Kateri je imel bolj bistro glavo in si je prej zapomnil, moral je drugemu pomagati.* — Posestvo Vrbnikovo obsega kakih 80 oralov in je imelo svoje dni za gruntnega gospodarja Raimunda Sandhoha iz Brež, kateremu je bilo treba plačevati desetino, kakih 6 gld. na leto. To je nehalo l. 1849. Za odkupnino od desetine in za celo prijemščino, (t. j. stroške, ko je prevzel posestvo,) je plačal 40 goldinarjev. Težko je bilo takrat služiti denar, pa denar je tudi kaj veljal. Za sežen dolgih, mehkih drv si dobil en goldinar, pa moral si jih v Kaplo peljati. Pšenica je veljala 4 gld. birn, ajda 2 gld. Za par pitanih volov po 8 centov si dobil 100 gld. Pa to je bilo že kaj denarja, če si ga zmenil! Dober kup je bilo življenje. Star „firtel“ pristnega Štajerca brez vode si dobil za 35 kr., pivo je stalo pol litra 2 kr. ali 5 kr. „šajn“. Šel si z otroci v gostilno, tam celi popoldan pil in zvečer smo še jedli, a plačal si za vse vkup „staro evančkarco“. — Mnogo ložeje je bilo takrat gospodariti, kakor dandanes. Davki so bili majhni. Od svojega posestva je plačeval Vrbnik vsega davka vkup 20 gld. 27 kr., in 3 gld. občinskih doklad. Pozneje so davke vedno zviševali, tako da je več let dolgo plačeval po 55 gld. davka in 8 gld. občinskih doklad, torej skoraj trikrat toliko. Jako dober kup so bili posli. Hlapec je imel 10, k večjemu do 20 gld. na leto in nekaj oblačila; deklet samo obleko in nič v denarju. — Pri njegovem očetu pa še hlapec niso dobili v denarju, ampak dobil je pol birna ovsa, eden škafec pšenice, eno lodnasto in prteno obleko, kakor so jo delali doma, in par čevljev. To je bilo vse. Zdaj pa bilo bi treba dati hlapcem po 60 gld., da, celo do 100 gld. z izvrstno hrano, pa še niso zadovoljni, še celo dobiti jih je težko. Prej smo imeli opoldne ajdove žganke in mleko, zjutraj in zvečer pa kakšno repico in fižol, mesa še ob nedeljah ne zmerom. A tudi tako smo živeli in bili še zadovoljni. Zdaj hočejo že vsak dan meso. Za dom je človek prej skoraj vse sam pridelal. Obleko smo delali sami, jirhaste hlače do kolen in ražovnaste iz domače volne. Čevljarja si dobil v hišo, za par krajcarjev je naredil celi družini obujo. Za svečavo so bile treske, ali k večjemu smo si sami vlivali sveče iz loja. Petroleja ni bilo treba, o kavi še vedeli nismo. Koliko denarja gre zdaj na obleko, pa vkljub temu da je draga, je še za nič. Nosiš jo eno leto in že je strgana. Staro našo robo pa si nosil leta in leta in za teboj še tvoj sin. — Malokateremu je bilo treba iti k vojakom. Cel okraj Železna Kapla je moral poslati le sedemnajst mladeničev k vojakom. Ko so prišli Kaplančani mladenče lovit za vojaščino, in ti si imel posestvo, si bil prost; pa tudi sicer si lahko poslal kašnega Kranjca za se, da je bilo le število 17 dopolnjeno. Zdaj je skoraj vse vojak, tako, da mi na kmetih nimamo ljudij za delo. — Kako se je vse predrugačilo! Prej je kmet lahko gospodaril, zdaj težko. Veliko jih mora prodati svoja posestva, ker vkljub vsemu trudu in pridnosti vendar ne morejo shajati. Uradnikom se povišujejo plače, — kmetu pa davki! Gospoda dobiva „zlate križce“, čeravno ne prime peresa zastonj v roke in stopinje ne stori zastonj. Kmet, ki s svojimi žulji redi državo in gospodo, pa „plačaj in molči!“

Iz pliberskega davkarskega okraja. Človek bi mislil, tukaj, kjer je velika večina slovenskih prebivalcev, kateri nosijo svoje trdo pridelane krajcarje v davkarijo, se bode vsaj nekoliko oziralo na Slovence. A niti davkarskih knjizic ne dobiš, da bi bile tiskane v dveh jezikih. Tako je tudi z drugimi tiskovinami. Vse je le nemško. Čuditi se je

*) Naučili so se vendar še več, nego mnogokateri v sedanji šoli!

le to, da ima denar veljavo, akoravno ga le Slovenec prinese. Jaz mislim: kakor so po postavi davki tudi Slovincem odmerjeni, je tudi postava, da Slovincem gređó slovenske tiskovine in slovensko uradovanje v c. kr. uradnih v krajih, kjer Slovenci prebivajo. Predragi Slovenci, ne zanemarjajte svojih pravic, ampak tirjajte povsod svojo pravico v slovenskem jeziku!

Politični pregled.

Avstro-Ogerska. Dne 12. t. m. je izšel ukaz, s katerim se sklicujejo deželni zbori gališki, moravski, gorenje-avstrijski in solnograški na dan 20. t. m., dalmatinski na dan 21., bukovinski na dan 22. in dolenje-avstrijski na dan 27. febr. Druge deželni zbori, med njimi tudi koroški, se zberejo pozneje, menda po Veliki noči. — Nemške stranke nameravajo prirediti o Veliki noči v Lincu shod, na katerem določijo skupen narodno-politiški program ter določijo svoje stališče nasproti vladi grofa Thuna. — Izvrševalni odbor čeških državnih poslancev je izdal izjavo, v katerem pravi, da ustavna kriza se dá rešiti le tako, ako se povrnejo javne oblasti k pravici v vsem državnem življenju. Izjava pojasnjuje, da Čehi ne zahtevajo nikakih predprav, temveč samo enakopravnost, ter pozivlje narod češki, naj ima pred očmi resnost položaja.

Druge države. Grof Kaprivi, bivši nemški kancelar, ki je svojo službo nastopil za Bismarkom, je dné 6. t. m. umrl. — Nove puške bode skoro gotovo dobila nemška armada. Druge vlasti tudi ne bodo hotele zaostati in bodo skušale „poboljševati“ svoje puške. — Mirovna konferenca bode skoro gotovo meseca marca v Haagu. — Kmetki upor se širi po Rumuniji. Kmetje bi radi vzeli v najem ogromna posestva umrlega strijca srbskega razkralja Milana, a oddalo se je posestva Grkom. Kmetje so pognali v beg že dva polka vojakov. — Na Filipinah so domači ustaši napovedali Amerikancem vojno. Pri Manili je med Filipinci in Amerikanci prišlo do krvave bitke. Filipinci so naskočili mesto, a so bili odbiti. 4000 Filipincev je bilo ubitih in ranjenih. — Ruski car Nikolaj II. je zaukazal, da je osnovati pri vsakem vojaškem oddelku posebno šolo, kjer se bodo vojniki učili v vseh važnejših predmetih, kakor pisanju in čitanju, da bodo tako med vojaškim službovanjem vsaj tudi kaj pridobili za svoje poznejše življenje. Vsled krajevnih razmer primanjkuje namreč na Ruskem ljudskih šol, ter pride mnogo mladeničev k vojaštvu, ne da bi znali brati in pisati.

Novičar.

Na Koroškem. (Družba sv. Mohorja.) Čas za vpisovanje v družbo sv. Mohorja bliža se svojemu koncu. Zato podvizaj se vsakdo in ne zamudi prilike, pristopiti družbi, katere ud naj je vsak Slovenec, vsaka Slovenka! Skrbimo vsi, zlasti pa gg. poverjeniki, da število udov ne bode nazadovalo, marveč vrlo napredovalo! Kje je zlasti na Koroškem napredek še potreben in mogoč, kje naj število Mohorjanov ostane na sedanji višini, pokazal je pregled v našem listu! Geslo naše za Mohorjevo družbo bodi: „Ne nazaj in navzdol, marveč vedno naprej in navzgor!“

— (Prva kmečka zadruga za koroške Slovence.) Važen za koroške Slovence je dan 13. februarja t. l. Osnovali smo si ta dan kmečko zadrugo za Sinčovas in okolico. Kaj je namen novi zadrugi, je „Mir“ že povedal v svojih člankih in poročal bode o tem še več. Zadruga si bode še letos postavila ob kolodvoru v Sinčivasi svoje zadržno skladišče in pričela delovati v blagor slovenskih kmetov že ob letošnji žetvi! — Ustanovni shod, kateremu je predsedoval gosp. dr. poslanec in kanonik Lambert Einspieler, je bil pri Mertliču v Dobrlevasi. G. Podgorc je razložil zadržno pravila in na to se je volil odbor. — V načelnistvo so izvoljeni gg.: Jan. Picej, župan v Št. Kancijanu kot načelnik; Jan. Šumah, župan v Dobrlevasi kot prvi namestnik; Lovro Šilan, posestnik kot drugi namestnik. Kot odborniki gg.: Lambert Einspieler, državni poslanec itd. v Celovcu; Mat. Šervicelj, komendantor itd. na Rebrci; Val. Podgorc, vikar v Celovcu; K. Vavtižar, kmet; B. Ražun, kmet; Šim. Temel, kmet. — V nadzornistvo so izvoljeni gg. V. Šumah, župnik; Jurij Rudolf, župan; Florijan Miklavec, Mart. Skrutl, M. Tajčman, Jož. Kraut, Jož. Konrad, Luk. Oraž, Pavel Starec, Jož. Povoden, Jernej Vastl, Peter Povoden, Jožef Lipuš, Janez Glinik, L. Hoisl. — Prošnja za vpis v zadržno zapisnik se je že izročila in zadržno skladišče se prične čim preje graditi. Bog blagoslovi delovanje nove zadruge! Kmetje oklenite se je!

— (Birna.) Mil. gosp. knezskofof bode letos obiskal sledeče fare in delil zakrament sv. birme: Meseca aprila: dné 5. mestna fara sv. Ilja v Celovcu; 6. Št. Peter pod Celovcem; 12. Hodiše;

13. Št. Jakob pod Celovcem; 18. Št. Kancijan; 19. Št. Lipš pod Juno; 20. Reberca; 26. Poreče ob Vrbskem jezeru; 27. Lipa nad Vrbo. Meseca maja: dne 13. Št. Rupert ob Velikovecu; 17. Labod; 18. Ruda. Dne 5. junija: Št. Martin nad Beljakom.

(Osebnosti novice.) Okrajni sodnik v Podkloštru, g. dr. A. Rožanc je prestavljen za namestnika drž. pravdnika v Maribor. — Učitelj J. Benda na učiteljski v Ljubljani je nastavljen kot glavni učitelj na učiteljski v Celovcu. — Nadučitelj J. Jurkovič je prestavljen iz Železne Kaple v Prevalje. — Za voditelja meščanskih šol v Celovcu je imenovan učitelj F. Schreyer.

(Judeževi groši.) Kako deli nemški „Schulverein“ Korošcem „dobrote“, smo že večkrat poročali. V zadnjem času so dobili podpore šole v Naborjetu, Podkloštru in Vratah. Od „Südmarke“ so sprejeli: neka občina na Koroškem (katera?) za zidanje šole 1000 gld.; knjižnica v Trbižu 20 gld., neki kmet (kje?) 50 gld. Škoda, da nasprotni listi ne poročajo, kateri učitelji se od „Schulvereina“ in „Südmarke“ redijo z Judeževimi groši!! Delovanje teh društev bodi vsem Slovincem opomin, da marljivo podpirajo Ciril-Metodovo družbo ter „Našo Stražo“!

(Drobiž.) V Borovljah se je na Svečnico ustrelil krojaški mojster Beguš. — Komisija, ki je pregledovala nameravano črto železnice v Rožno dolino, je priporočala, naj se zida železnica v Svetnovas in v Podlublju. — Vlaka je blizu Beljaka povozil hlapca J. Katnika. — Blizu Vrbe sta dne 10. t. m. utonila 10- in 11-letna fanta J. Kleibner in K. Einspieler. Udri se je led, na katerem sta se drsala. — Dne 31. jan. je pogorela Smolakova bajta L. Kulter-ja na Kamenski gori, obč. Rekarja vas. Škode je 1044 gld.

Na Kranjskem. V Ljubljani je umrl duhovnik Anton Brodnik, star 68 let. Slovel je kot vzgojevalec. — V Žužemberku se je ustanovilo „Kmetijsko društvo“. — „Gospodarska zveza“ v Ljubljani je dobila od poljedelskega ministerstva 2000 gld. podpore, da dobi kupčijsko izobražene uradnike.

Na Štajerskem. Pri občinskih volitvah v Pekrah so Slovenci zmagali v vseh treh volilnih razredih. Živeli! — V Št. Juriju ob južni železnici se snuje zadruga, na Gomilskem in pri sv. Martinu v Rožni dolini pa „Bralno društvo“. — Na Vuženici so imeli pri Metingerju p. d. Stoparju ples požarni brambovci v soboto 4. februarja zvečer. V nedeljo v jutro ob 2. uri prinese domača hči denar menjavati. Začne se tresti, pade in čez nekoliko trenutkov izdihne svojo dušo. Požarniki so ji napravili mrtaški oder ter s tem končali veselico. — Vlada je razpustila „bauernbund“ znanega barona Rokitskega. Uzrok je menda poneverjenje denarja. „Bauernbundarji“ žalujte!

Na Primorskem. Za dne 27. t. m. sklicani so volilci mesta Gorice, da si izvolijo novega deželnega poslanca na mesto odstopivšega poslanca grofa Frana Coroninija, ki je bil ob enem deželni glavar. — V državnih skladiščih v Trstu postopajo italijanski nadzorovalci zelo kruto zoper slovenske delavce, dočim so ti nadzorovalci italijanski podaniki kaj dvomljive vrste, katerih so že dokaj morali pozapreti zaradi goljufije. Poslanec Spinčić in tovariši so interpelovali nedavno trgovinskega ministra v tej zadevi.

Po drugih deželah. Nemški „burš“ Biberle v Pragi, ki je umoril češkega dijaka Linhart, je bil obsojen na tri mesece zopora. — Leto 1900 bo sv. Oče proglasil za sveto leto. Sveto leto bo trajalo od Božiča 1899 do Božiča 1900. Zadnje sveto leto je bilo l. 1875. — Predsednik francoske republike, Feliks Faure, je dne 16. t. m. zvečer od kapi zadet nagloma umrl.

Poziv.

Leta 1900 otvori se v Parizu velikanska svetovna razstava. Odkar svet stoji, se nikdar ni v enem stoletju znašlo toliko novih znajb, se ni izvršilo toliko umotvorov, in vednost tolikanj napredovala, kot v sedanjem stoletju. Parni stroj je omogočil promet na morju in na suhem in najbolj oddaljene narode drugemu približal. Električna pokorno služba človeku, opravlja tiho in mirno najtežja dela, razsvetljuje temo, prinaša glas prijateljev iz daljnih krajev na naše uho. Brzjavna žica obsega vso zemljo in razne novosti prinaša od enega konca sveta do drugega. Daljnogled in drobnogled sta prodrla globoko v skrivnosti narave; kemija nam kaže sestav raznih snovij in premnogo zagonetk nam je postalo očiti. Brezštevilno tovarn izdeluje najbolj mnogovrstne izdelke ter jih oddaja človeku v porabo. Karkoli je človeški um v teku časa novega znašel, skritega odkril, temnega pojasnil, vse to se nam kaže na svetovni razstavi.

Svetovna razstava nam kaže napredek posameznih narodov, njihove izdelke in napeljuje druge narode k tekmovanju. Ona proučava posameznika o skupnem napredku, o čemur bi se človek na drug način nikakor ne mogel proučiti.

Svetovna razstava l. 1900 ima nalogo k zaključku 19. stoletja omikanemu svetu podati vse, karkoli je člo-

veški um v zadnjem stoletju novega znašel. Umevno je torej, da je zanimanje za to razstavo po vsem svetu občno.

Razna društva so se že ustanovila z namenom, posameznikom olajšati potovanje na razstavo, preskrbeti primerno stanovanje, večšega vodnika, zlasti onim, ki niso kos francoščini.

Brezdvomno je tudi med našim slovenskim narodom mnogo razumnikov, ki si želijo razstavo ogledati, toda marsikdo si morda ne upa radi neznanja francoščine in radi drugih neprilik na tuje.

V ta namen se je osnoval podpisani odbor, ki hoče oskrbeti udeležencem primerno stanovanje in večšega vodnika v Parizu in na razstavi.

Kdor bi se torej hotel udeležiti skupnega izleta Slovincem na pariško svetovno razstavo, naj se blagovoli oglašiti pri podpisane pripravljalnega odbora tajniku g. kanoniku Sušniku; denarne pošiljatve pa naj se naslovijo na blagajnika g. c. kr. notarja Ivana Plantana.

V Ljubljani, dne 27. januarja 1899.

Pripravljalni odbor za obisk pariške razstave:
Predsednik: Ivan Hribar, župan, dež. poslanec, itd. Podpredsednik: Ivan Murnik, cesarski svetnik, deželni odbornik, itd. Tajnik: Ivan Sušnik, kanonik-dekan. Blagajnik: Ivan Plantan, c. kr. notar, občinski svetnik, itd. Odbornik: dr. Valentin Krisper, odvetnik, občinski svetnik, itd.

Pogoji: Cena za vožnjo tja in nazaj z vsemi potrebnimi na potu in v Parizu znaša, ako se tekom leta 1899 vplača, 250 gld., leta 1900 pa 260 gld. Vplačuje se lahko v mesečnih obrokih po 15 gld., v četrtletnih obrokih po 45 gld., v polletnih po 90 gld., ali pa tudi vsa svota naenkrat.

Čas potovanja določil se bo pozneje, posebno, ako bi nameravali Slovenci korporativno v imenu slovenskega naroda nastopiti in obiskati razstavo. Vse potovanje ima trajati približno štiri tedne.

Potovalo se bo kolikor mogoče po dnevu, da bode potovalcem mogoče ogledati si tudi druge kraje in mesta, skozi katere se bode potovalo. Vsakateremu udeležencu se izroči brezplačno načrt pariškega mesta in razstave s programom potovanja.

Za potrebno hrano, prenočišča, voditelje, sploh za vse, kar se na potu potrebuje, skrbi odbor. Stroškov mej potjo nimajo udeleženci nikakih, razun ako si hoče kdo sam svojevoljno kaj kupiti.

V Parizu: Udeležencem se odkažejo v hotelih stanovanja, in sicer kolikor mogoče vsakateremu lastna soba; le družinam se dajo skupne sobe. Zajutrek, kosilo in večerja so skupni. Udeleženci si ogledajo v manjših skupinah in pod vodstvom večjih voditeljev najzanimivejše predmete, galerije, muzeje itd., v mestu in razstavi.

Nikdo ni navezan na družbo; vsakdo se lahko, ako mu je drago, od nje oddalji. Na željo udeležencev se bode ogledala tudi mestna okolica.

Vabila.

— **Hranilnica in posojilnica v Spod. Dravbergu** ima svoj letni občni zbor v nedeljo dne 26. feb. ob 3. uri popoldne pri Rabiču s sledečim vspeedom: 1. Potrđilo letnega računa. 2. Razdelitev čistega dobička. 3. Volitev odbora. K obilni udeležbi vabi odbor.

Če bi radi nezadostnega števila udov ob 3. uri zbor ne bil sklepčen, bo pol ure pozneje občni zbor, kateri bo sklepčen ob vsakem številu udov.

— **Hranilnica in posojilnica v Št. Janžu v Rožni dolini** bo imela svoj letni občni zbor dne 5. sušca 1899 ob 3. uri popoldne v gostilnici „pri Cinkovcu“ v Št. Janžu s sledečim dnevnim redom: 1. Računsko poročilo. 2. Odobritev računa za leto 1898. 3. Razdelitev čistega dobička. 4. Volitev odbora. 5. Razni nasveti in predlogi. K prav obilni udeležbi prijazno vabi vse družnike **načelnništvo.**

Listnica uredništva.

Gosp. K. v Šmihelu pod Juno: Mi smo se prav od srca smejali, ko smo v tukajšnjih „Fr. St.“ brali strupeni dopis o zadnjem podružničnem shodu pri Vas. Kdo na Koroškem piše take neslane dopise, kdo nasprotuje tudi cesarskim slavnostim samo, ker so slovenske, je znano! Onega dopisuna je pa morala še posebej luna trkati, ker je videl pri belem dnevu strahove. Pa sevé, kdor pod oknom stoji, ne more videti in slišati, kaj se na shodu vrši. Vjedanje nemško-nacionalnega gospodiča pa je vsem udeležencem najlepša pohvala. Saj veste, kako pravi Nemeč: „Die schlechtesten Früchte sind es nicht, an denen — Wespen nagen.“ Pozdravljeni!
Več gg. dopisnikom: Hvala za poslano, a prosimo za nekoliko potrpljenja!

Listnica upravnštva.

Gosp. Fr. Lavtičar, v Kamnigori na Kranjskem: Naročnina za „Mir“ je do konca leta 1899. poravnana.

Dražbe.

Sodišče Celovec. Dne 6. apr. ob 10. uri, izba št. 85. Ruterjevo posestvo S. Presla v Imovcu, d. ob. Golšovo, vl. št. 25. (3880 gld.)

Dne 2. marca ob 10. uri, izba št. 85. Ruševo posestvo Val. Zuschlag-a v Šmartnu pri Celovcu, d. ob. Šmarten, vl. št. 50. (6191 gld.)

Sodišče Borovlje. Dne 20. marca ob 11. uri, posestvo A. Pošinger-ja, p. d. Straha, vl. št. 22, d. ob. Ljubelj. (3000 gld.)

Sodišče Velikovec. Dne 11. marca ob 11. uri Pušnikovo posestvo v Tinjah, d. ob. Tinje, vl. št. 31. (4217 gld.)

Slovenci, zahtevajte povsod ter rabite samo vžigalice in svinčnike družbe sv. Cirila in Metoda!

V Celovcu dobijo se vžigalice in svinčniki „družbe sv. Cirila in Metoda“ v trafiki gosp. Izop, kosarnske ulice številka 7.

Naznanila.

Dražbeni oklic.

E 1571/3 98.

Vsled sklepa z dne 13. svečana 1899, opravilna številka E 1571/3 98., se bode prodalo dne 28. svečana 1899, predpoldne ob 10. uri v Selah, občina Bilčevos, na Sabotnikovem posestvu na javni dražbi:

dva vola, 3 krave, 2 junca, 3 rejena teleta, 3 svinje in 16 ovc.

Te reči se smejo ogledati na dražbeni dan v času med 10. in 1/2.11. uro predpoldne v Selih na zgoraj imenovanem posestvu.

C. kr. okrajna sodnija v Celovcu, oddelek VII. dne 15. svečana 1898.

Dr. Alojzij Kraut,

odvetnik v Celovcu,

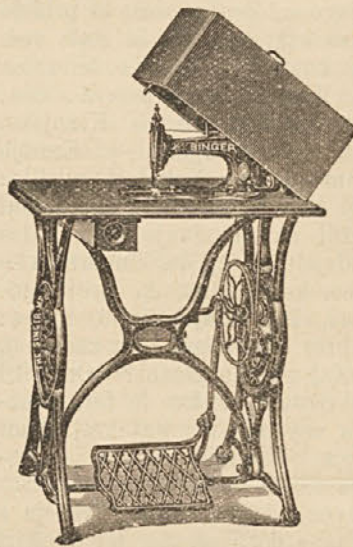
na benediktinskem trgu št. 4., I. nadstropje.

Uradne ure so od 1/2.9. do 12. ure zjutraj in od 3. do 6. ure popoldne.

Ob nedeljah je pisarna zaprta.

Matija Planko

v Celovcu, Burggasse št. 12.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

najboljših vrst črevljarjem, krojačem in šiviljam po najnižjih cenah ter je prodaja tudi na obroke. — Dalje ima v zalogi vedno na izbiro

železne blagajnice

raznih velikostij, varne proti ognju in tatovom. — V svoji delavnici popravlja po nizki ceni vsakovrstne šivalne stroje in kolesa.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisarnih zavitekov itd. po najnižjih cenah.

Kmetija na prodaj,

obstoječa iz 65 birnov posetve, 7 oralov travnikov, 27 oralov gozda. Gospodarska poslopja so v dobrem stanju. Več pov. lastnik Franc Cankl v Malivasi, pošta Globasnica na Koroškem.

OVES

(„Willkomm“).

Ta težki oves obrodi v vsaki zemlji, je najbolj rodovit in najprej dozori. Zraste visoko in daje prav dobro slamo za krmo, na njivi pa se ne vleže. Ker se ta oves na redko seje, zadostuje 50 kil za eno oralo. — Podpisano oskrbnništvo pošilja 25 kil za 5 gld., 50 kil za 9 gld. 50 kr., 100 kil za 18 gld. z vrečo vred. Uzorce po 5 kil pošilja s pošto franko proti 1 gld. 70 kr. predplačila.

Oskrbništvo graščine Golič pri Konjicah (Gonobitz), Štajersko.

Kovačnica,

v dobrem stanju in na prav dobrem mestu, se dá pod prav ugodnimi pogoji s poljem ali brez polja v najem. Več pov. lastnik Valentin Logar v Globasnici na Koroškem.

Svarilo!

Gosp. Albin Josip Megušar, rojen v Tržiču na Gorenjskem, ima od mene legalizirano pooblastilo, katero s tem prekličem in kot **neveljavno objavim.** Imenovani torej ni opravičen, za mojo tvrdko sprejemati naročila ali denar. Ako bi to storil, je izročiti gosposki.

V Pragi, dne 1. januarja 1899.

Karol Filip Pollak, tovarna za esence.